

DOWLAD-GOBOLEEDKA JUBBALAND EE SOOMAALIYA

**Xeer-nidaamiyaha 4aad ee Guddiga Shaqaalaha
Rayidka ah ee Dowladda**

**Shaqada Ka Baxsan Saacadaha Caadiga ah ee
Shaqada**

Tusmo

1. <u>Hordhac</u>	1
1.1. <u>Awoodda, Hadafka iyo Baaxadda</u>	1
1.2. <u>Mabaa'diida Hagaya</u>	1
1.3. <u>Waxa lagu maamulayo</u>	1
1.4. <u>Erey-bixinta</u>	2
2. <u>Saacadaha caadiqa ah ee shaqada</u>	3
3. <u>Shaqada ka baxsan saacadaha caadiqa ah ee shaqada</u>	3
4. <u>Ansaxinta shaqo dheeri ah oo la qabto waqti ka baxsan saacadaha caadiqa ah ee shaqada</u>	4
5. <u>Waqtiqa fasaxa ah ee lagu beddelanayo saacado dheeri ah oo la shaqeeyey</u>	4
6. <u>Cabashooyinka iyo Rafcaannada</u>	5
7. <u>Ansaxinta Xeer-nidaamyaha</u>	5

1. Hordhac

1.1. Awoodda, Hadafka iyo Baaxadda

- 1.1.1. Xeer-nidaamiyahan waxaa la soo saarey iyada oo laga ambaqaadayo Qodobka 31aad, Faqradda 31.1 ee Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017 ee Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya..
- 1.1.2. Xeer-nidaamiyahan waa “xeer la diidi karo” sida loogu qeexay Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017 waxaana sida ay sheegayso faqradda 1.4.1(f) marayaa muddo aan ka badneyn toban (10) maalmood oo uu dib-u-eegis ku sameynayo Baarlamaanka
- 1.1.3. Xeer-nidaamiyaha waxaa uu sameynayaa habraacyada ay tahay in ay raacaan Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda iyo Hay’adda Loo Shaqeey si ay u ansaxiyaan shaqada ka baxsan saacadaha caaadiga ah ee shaqada ee Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya.

1.2. Mabaa’diida Hagaya

- 1.2.1. Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda waxaa hagaya mabaa’diida naxariista, daah-furnaanta, bulsho-u-adeegga iyo ixtiraamidka ku kala-dambeynta maamulka, daacadnimada, sirnimada, anshax hawleed, hufnaanta, waxtarka, xirfadlenimo, xaq ku shaqeyn, sinnaan iyo hababka ugu wanaagsan ee hawlqabadka.
- 1.2.2. Dhammaan shaqaalaha rayidka ah ee dowladda waa in xaqooda uu buuxa waqtigii la rabey loo siiyaa.
- 1.2.3. Dhammaan shaqaalaha rayidka ah ee dowladda waa in ay ka go’naataa in ay waajibaadyadooda iyo mas’uuliyahooda uga soo baxaan si waafaqsan tilmaanta qoran ee shaqadooda iyo mabaa’diida, xeer-nidaamiyeyasha, siyaasadaha iyo habraacyada lagu maamulo shaqaalaha rayidka ah ee dowladda.
- 1.2.4. Dhammaan shaqaalaha doorkoodu yahay maamul iyo maareyn waxaa saaran mas’uuliyad ah in ay si wax-soo-saar leh u maareeyaan shaqaalahooda, taas oo ay ka mid tahay imaanshaha shaqada.

1.3. Waxa lagu maamulayo

- 1.3.1. Marka laga reebo waxa xagga hoose lagu cayimey, xeer-nidaamiyahan waxaa lagu maamulayaa dhammaan lacag-siinta shaqaalaha maamulka iyo maareynta ee Shaqaalaha Rayidka ee Dowladda ee waqti buuxa iyo kuwa waqti gaaban shaqeeya ee Dowlad-goboleedka Jubbaland oo mushaarkooda laga bixiyo Miisaaniyadda Mideysan.
- 1.3.2. Xeer-nidaamiyahan waxaa sidoo kale lagu maamulayaa shaqaalaha loo magacaabay jagooyin ka mid ah Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee maaliyaddoodu ay bixinayaan deeq-bixiyeyaal, sida ku xusan Qodobka 22aad ee Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017.

1.3.3. Xeer-nidaamiyahan laguma maamulayo:

- a) Xubnaha ka tirsan ciidanka booliska, ciidamada amniga, iyo ciidamada qalabka sida
- b) Xubnaha garsoorka
- c) Saraakiisha la soo doorto
- d) Wasiirrada, Wasiir-ku-xigeennada iyo xubnaha golayaasha ama Guddiyada uu magacaabo Madaxweynaha
- e) Shaqaalaha sharikaadka ganacsi ee ay dowladdu leedahay oo u shaqeeya qaab ganacsi
- f) Shaqaalaha loo qorto Qandaraasyo Muddo Go'an socda si ay u bixiyaan adeegyo xirfadeed kuwaas oo ah kuwo gaar ah oo ka madax-bannaan hay'adda Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda
- g) Shaqaalaha u shaqeeya qandaraasle ay dowladdu u qaadatey in uu bixiyo adeegyo.

1.4. Erey-bixinta

1.4.1. Xeer-nidaamiyahan dhexdiisa, ereyadan waxaa ay yeelanayaan macnaha soo socda;

- a) **“Guddiga Rafcaanka”** waxaa loola jeedaa hay'adda uu Guddoomiyaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah u magacaabo in ay dhegeysato rafcaannada ka dhanka ah ciqaabaha anshax-marinta ah ama cabashooyinka ka dhasha go'aamo ay gaartey Hay'ad Loo Shaqeeyo
- b) **“Shaqaale Rayid ah oo Dowladeed”** waxaa loola jeedaa qof u shaqeeya Hay'ad Loo Shaqeeyo oo mushaarkiisa laga bixiyo Miisaaniyadda Mideysan ee Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya sida ay dhigeysa faqradda 4.1e) ee Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda.
- c) **“Shaqaalaha Rayidka ee Dowladda”** waxaa loola jeedaa Shaqaalaha Rayidka ee Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya. Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladdu waxaa ay si waafaqsan qodobbada xeerkan u qabtaan dhammaan hawlaha fulinta iyo kuwa maamul iyo adeeg-bixin ee Dowladda.
- d) **“Guddiga”** waxaa loola jeedaa Guddiga Shaqaalaha Rayidka ee Dowladda ee lagu dhisey Xeerka Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda.
- e) **“Madax-Waaxeed”** waxaa loola jeedaa waax heerkeedu gaarsiisan yahay Agaasime.
- f) **“Xeer la diidi karo”** waxaa loola jeedaa Xeer-nidaamiye uu Baarlamaanku u haysto muddo cayiman oo uu kaga soo horjeesan karo (diidi karo) ka hor inta *Xeer-nidaamuyuhu* dhaqangal noqon.
- g) **“Hay'ad Loo Shaqeeyo”** waxaa loola jeedaa Wasaarad, wakaalad ka tirsan Wasaarad, ama Guddi Madax-bannaan oo Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya ka mid ah oo shaqaaleysta Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda.

- h) ***Qof Shaqaale ah***” waxaa loola jeedaa Qof Shaqaale Rayid ah oo Dowladeed ah oo ay shaqaaleysatey Hay’ad Loo Shaqeeyo.
- i) ***“Madaxa Hay’adda Loo Shaqeynayo”*** waxaa uu macnaheedu yahay Agaasimaha Guud (Xoghayaha Joogtada ah) ee Wasaarad ama sarkaal gacanta ku haya hawlaha fulinta ee Hay’adda Loo Shaqeynayo
- j) ***“Tilmaammo/amarro”***waxaa loola jeedaa xeerar, buugaag, amarro, dhabbe-tuseyaal iyo ogeysiisyo waxaana soo saara Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda oo u maraya Guddoomiyaha Guddiga. Tilmaamaha (amarrada) waxaa ay caadi ahaan tahay in islamarkaa ama waqti cayiman lagu fuliyo.
- k) ***“Maareeye”*** waxaa loola jeedaa qofka sida tooska ah uu u hoos tago Qofka ka tirsan Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda
- l) ***“Wasaarad”*** waxaa loola jeedaa Wasaarad ka mid ah Laanta Fulinta ee la dhisey iyada oo la raacayo dastuurka Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya.
- m) ***“Xeer-nidaamiye”***waa *xeer la diidi karo* oo bixinaya xeerar faahfaahsan oo uu diyaariyo uuna soo saaro Guddoomiyaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda si loogu hawlgeliyo waxyaabaha uu dhigayo Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017. Xeer-nidaamiyeyaashan waa kuwo ay waajib tahay in loo hoggaansamo laakiin ma aha Xeer uu soo saarey Baarlamaanka.

2. **Saacadaha caadiga ah ee shaqada**

- 2.1. Saacadaha caadiga ah ee shaqada ee Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladdu waa **36 saacadood** toddobaadkii oo lix maalmood la shaqeeyo, Sabti ilaa Khamiis, 8:00 subaxnimo – 12:00 duhurnimo iyo 1:00 – 3:00 galabnimo, oo uu ku jiro waqti loogu talogaley qado iyo salaad kaas ah inta u dhaxaysa 12:00 – 1:00 duhurnimo, in uu Madax-waaxeedka Hay’adda Loo Shaqeeyo wax uga beddelo sida ay lagamamaarmaanka ugu tahay gudashada waajibaadyada hay’adda ma ahee.
- 2.2. Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda waxaa ku waajib ah in ay saacadaha caadiga ah ee shaqada ay u shaqeeyaan si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha ka hadlaya Xaq-ulaahaanshaha Lacag-siinta Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda.

3. **Shaqada ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada**

- 3.1. Shaqada ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada waxaa codsan kara maareeyaha qofka shaqaalaha ah ama qofka shaqaalaha ah laftiisa si loo dhammeeyo shaqo degdeg loogu baahan yahay oo aan lagu dhammeyn karin saacadaha caadiga ah ee shaqada gudahooda.
- 3.2. Shaqada ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada waa in aan loo adeegsan in lagu dhammeeyo shaqo ay ahayd in lagu qabto saacadaha caadiga ah ee shaqada.
- 3.3. Shaqaalaha shaqeeya waqti dhaafsan saacadaha caadiga ah ee shaqada waxaa la siinayaa waqti fasax ah oo loogu magayo waase haddii saacadaha dheeriga ah loo

ansaxiyey si waafaqsan xeer-nidaamiyahan. Shaqaalaha xaq uma laha in lacag lagu siiyo waqti dheeri ah oo ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada oo ay shaqeeyeen.

- 3.4. Waqtiga fasaxa ah ee lagu magayo waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada waa in uu noqdaa beddelaa waqti kaas la mid ah – hal saac oo dheeri ah oo la shaqeeyey waxaa loo qaadanayaa hal saac oo fasax mag ah.

4. Ansaxinta shaqo dheeri ah oo la qabto waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada

- 4.1. Shaqo dheeri ah oo la qabto waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada, oo uu qofka shaqaalaha ah qorsheynayo in uu ku beddesho waqti fasax ah, waa in uu horey u sii ansaxiyaa maareeyaha uu tooska u hoos tago qofka shaqaalaha ah ee shaqeynaya saacadaha dheeriga ah isaga oo buuxinaya **Foomka ansaxinta shaqeynta waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah** (eeg Foomka 4.1 ee la socda Tilmaanta D ee Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda). Foomkan waa in loo gudbiyaa Qaybta Shaqaalaha/Adeegyada Hay'adeed si loo geliyo gal si dhammaanka bil kasta loogu fiiriyo Waraaqaha Imaanshaha Shaqada.
- 4.2. Shaqada ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada ee la ansaxiyey ee uu qofka shaqaalaha ah qorsheynayo in uu beddelkeeda u qaato waqti fasax ah, waa in lagu qoraa Waraaqaha Imaanshaha Shaqada ee billaha ah.
- 4.3. Haddii uu qof shaqaale ah uu shaqeeyo waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada iyada oo aan horey loo sii ansaxin in u shaqeeyo waqtigaa kuma beddelan karo waqti fasax ah, marka laga reebo:
- a) haddii xaalad degdeg ahi ay jirto;
 - b) hadafka uu ahaa caafimaadka, bedqabka ama amniga guud;
 - c) marka ansaxinta maareeyaha qofka shaqaalaha ah oo horey loo sii heli karin.
- 4.4. Marka ay jiraan xaaladaha lagu faahfaahiyey Faqradda 4.3, shaqada waa la qaban karaa waxaana ansaxinta la bixinayaa marka ugu horreysa ee fursaddu ay saamaxayso, waase in saacadaha si sax ah loogu xisaabiyaa maareeyaha qofka shaqaalaha ah ka dib marka shaqada la qabto.

5. Waqtiga fasaxa ah ee lagu beddelanayo saacado dheeri ah oo la shaqeeyey

- 5.1. Waqtiga fasaxa ah ee lagu beddelanayo waqti dheeri ah oo la shaqeeyey oo ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada waa in uu ansaxiyaa maareeyaha uu toosku u hoos tago qofka shaqaalaha ah ka hor inta aan fasaxa la qaadan, iyada oo la adeegsanayo codsiga fasaxa si waafaqsan Xeer-nidaamiyaha 7aad ee Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda: Fasaxyada Xaqa Loo Leeyahay.
- 5.2. Ansaxinta in la qaato fasax lagu beddelanayo waqti ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada oo la shaqeeyey waxaa la siin karaa keliya shaqaalaha horey loogu ansaxiyey in uu shaqeeyo saacado ka baxsan waqtiga caadiga ah ee shaqada.
- 5.3. Waqtiga loo qaatay saacad ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada oo la shaqeeyey waa in uusan carqaladeyn adeeg-bixinta ama qabashada hawlaha caadiga ah ee Wasaarad.

- 5.4. Qofka shaqaalaha ah waa in uusan bishiiba urursan wax ka badan **12 saacadood** oo ah Waqti Fasax oo lagu Magayo saacado la shaqeeyey oo ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada.
- 5.5. Waqtiga fasaxa lagu magayo shaqo la qabtey waqti dheeri ah oo ka baxsan saacada caadiga ah ee shaqada waa in la qaataa bisha xigta bisha waqtiga dheeriga ah ee ka baxsan saacadaha caadiga ah ee shaqada la shaqeeyey. Waqtiga fasaxa lagu magayo saacado dheeri ah oo la shaqeeyey ee aan lagu qaadan bil gudaheed waa uu lumayaa.
- 5.6. Qofka shaqaalaha ah xaq uma laha in uu qaato Waqti Fasax ah oo lagu magayo saacado la shaqeeyey oo dheeri ka ah saacadaha ugu yar ee looga baahan yahay in uu qofku shaqeeyo bil kasta ee ay muujineyso waraaqda imaanshaha shaqada ee dhammaadka bisha marka laga reebo marka saacadaha dheeriga ah horey loogu ansaxiyeey si waafaqsan faqradda 4.1 ee xeer-nidaamiyahan.

6. Cabashooyinka iyo Rafcaannada

- 6.1. Qofka shaqaalaha ka tirsan ee aan ku qancin go'aan ay ka qaadatey Hay'adda uu u Shaqeeyo oo la xiriira arrimo ku saabsan shaqaalenimada qofka, ama amar ay siiyeen Maareeye ama Hay'ad Loo Shaqeeyo, waxaa uu Guddiga ka codsan karaa in uu baaro arrintan. Xubnaha Guddiga ayaa dhisaya Guddi Rafcaanno oo madaxbannaan oo eega kiiska oo ka soo bixiya fikir taageeraya Hay'adda Loo Shaqeeyo ama mid taageeraya Qofka Shaqaalaha ah. Haddii ay ku habboon tahay Guddigu waxaa uu cayimayaa tallaabo ay tahay in ay qaaddo Hay'adda Loo Shaqeeyo si ay wax uga qabato cabashada.

7. Ansaxinta Xeer-nidaamyaha

- 7.1. Anniga oo adeegsanaya awoodaha ka Guddoomiyaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee Dowlad-goboleedka Jubbaland la igu siiyey Madaxa V, Qodobka 19aad, Faqradda 19.1 ee Xeerka Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017 iyo Madaxa VIII, Qaybta 33aad, Faqradda 33.1 ee Xeerka Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda ee 2017, waxaan soo saarey Xeer-nidaamiyahan oo dhaqangelaya taariikhda soo socota.

Guddoomiyaha Guddiga Shaqaalaha Rayidka ah ee Dowladda
Dowlad-goboleedka Jubbaland ee Soomaaliya